

**Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет**

Рада із забезпечення якості вищої освіти

РЕКОМЕНДАЦІЇ

**Ради із забезпечення якості вищої освіти
Сумського державного університету
щодо організації освітньої діяльності
в 2022-2023 навчальному році**

Суми – 2022

ЗМІСТ

1. РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРИ РОЗРОБЦІ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	3
2. ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ НАВЧАННЯ.....	4
3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИКООРІЄНТОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	6
4. НАПРЯМИ РОБОТИ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМИ ПРОГРАМАМИ.....	7
5. ЗАХОДИ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ ЗА ОСВІТНІМИ ПРОГРАМАМИ.....	8
6. ВДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	9
7. РОЗВИТОК КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ	10
8. РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРИ ПЕРІОДИЧНОМУ МОНІТОРИНГУ ТА ПЕРЕГЛЯДІ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ	12
9. РОЗШИРЕННЯ ЗВОРОТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ЗІ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ.....	13
10. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПРОЗОРОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	14
11. НАПРЯМИ АНАЛІЗУ ГОТОВНОСТІ КАФЕДР ДО 2022/2023 Н.Р.:	14

Для підвищення якості освітньої діяльності Рада із забезпечення якості вищої освіти університету (далі – Рада з якості) Сумського державного університету (далі – СумДУ)

на основі врахування зауважень та рекомендацій за результатами акредитаційної експертизи освітніх програм Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, міжнародної акредитації Незалежним агентством з акредитації та рейтингів, рішень вченої ради та Ради з якості СумДУ

пропонує інститутам (факультетам), Радам із забезпечення якості вищої освіти структурних підрозділів (далі – Рада з якості структурного підрозділу), кафедрам, робочим проєктним групам освітніх програм наступні рекомендації щодо організації освітньої діяльності в новому навчальному році.

1. РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРИ РОЗРОБЦІ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам випускових кафедр, головам рад з якості структурних підрозділів, гарантам освітніх програм (далі – ОП) при започаткуванні відповідних ліцензованих спеціальностей та нових освітньо-професійних і освітньо-наукових програм:

1) урахувати критерії оцінювання якості ОП, визначені Положенням про акредитацію ОП, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти;

2) для визначення доцільності започаткування нової ОП надавати на ім'я ректора обґрунтування необхідності її запровадження відповідно до шаблону за версією 02, затвердженого наказом ректора від 27.05.2021 № 0556-І. При цьому враховувати:

- перспективи попиту на фахівців на ринку праці у майбутньому з огляду на тенденції розвитку суспільства до неоіндустріалізації, впровадження концепції Індустрії 4.0, розвитку ІТ-технологій, досягнення цілей сталого розвитку, в т.ч. розв'язання екологічних проблем, що визначить найбільш потрібні професії;

- економічну обґрунтованість впровадження освітньої діяльності, враховуючи прогнозоване збільшення контингенту при наборі за новою ОП не через перерозподіл наявного контингенту абітурієнтів, а в результаті їх додаткового залучення;

- наявних обсягів державного замовлення на загальнодержавному рівні та попиту на освітньому ринку з боку осіб, які виявляють бажання навчатись за рахунок коштів фізичних і юридичних осіб;

- відповідність кадрового складу та матеріально-технічних можливостей кафедри умовам ліцензування та акредитації за відповідною ОП;

3) у разі попереднього узгодження ректором рішення щодо започаткування нової ОП відповідно до вимог Положення про освітні програми СумДУ, затвердженого наказом ректора СумДУ від 19.01.2021 № 0038-І:

- чітко визначати унікальність ОП та забезпечувати її гармонізацію з місією та стратегією СумДУ;

- розміщувати проєкт ОП у каталозі <https://op.sumdu.edu.ua/> для отримання зауважень та пропозицій від зовнішніх стейкхолдерів через розроблені онлайн канали;

- провести рецензування проєкту ОП та навчального плану зовнішніми стейкхолдерами академічного та професійного середовища;

- забезпечити контроль за належним формуванням документів, що підтверджують залучення стейкхолдерів до обговорення цілей та програмних результатів навчання за ОП для виявлення та врахування їх пропозицій та потреб;
- провести аналіз статистичних даних тенденцій ринку праці, в тому числі його регіонального контексту з оформленням відповідних підтверджувальних документів;
- провести порівняння змісту ОП з програмами інших закладів вищої освіти (ЗВО) насамперед закордонних, що є лідерами ринку освітніх послуг за цією спеціальністю та зіставлення позицій університету у тематичних та інституційних рейтингових проєктах зі спеціальності, професійного анкетування тощо. Передбачити обов'язкову конкретизацію їх назв, виділення їх сильних сторін, конкурентних переваг, з відповідним документальним оформленням;
- чітко зазначати в ОП, з якими саме ЗВО ведеться співпраця із зазначенням строку дії договору для формування перспектив її розвитку, внутрішньої або міжнародної мобільності, підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу тощо;
- підготувати узагальнену таблицю пропозицій та зауважень стейкхолдерів СумДУ до ОП, що знаходилася на обговоренні за формою, визначеною додатком 1 до Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету, затвердженого наказом ректора СумДУ від 19.01.2021 № 0038-І;
- готувати до розгляду радами з якості структурних підрозділів та радою якості СумДУ проєкти опису освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм та навчальних планів;
- у термін до 31.12.2022 підготувати до розгляду та затвердження вченою радою СумДУ описи освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм, що запроваджуються у 2023-2024 н.р. році вперше, та відповідні навчальні плани.

2. ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ НАВЧАННЯ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам випускових кафедр, головам рад з якості структурних підрозділів, гарантам ОП при формуванні комплексу заходів щодо вдосконалення змісту ОП при їх щорічному моніторингу та перегляді:

1) забезпечувати підвищення конкурентоспроможності ОП на ринку освітніх послуг з урахуванням необхідності формування привабливого іміджу спеціальностей (перегляду змісту ОП) – «обличчя спеціальностей», зокрема шляхом підготовки для кожної ОП «візитної картки» з описом найбільш показових фактів, які рекламують ОП, описом інноваційності ОП, можливостей академічної мобільності, поєднання навчання з працевлаштуванням в потужних компаніях, представленням здобутків НПП, здобувачів тощо в рамках ОП тощо;

2) проводити аналіз відповідності програмних компетентностей та програмних результатів навчання компонентам освітньої програми на основі відповідних матриць та робочих програм навчальних дисциплін, та в разі, потреби внести змін до них;

3) оцінювати можливості досягнення програмних результатів навчання методами викладання та навчання, визначеними у робочій програмі навчальної дисципліни, та, в разі, потреби організувати внесення змін до них;

4) забезпечувати наявність в обов'язковій частині ОП таких освітніх компонентів, змістовне наповнення яких: формує розуміння предметних областей Цілей сталого розвитку та знання та розуміння їх значення, структури та варіантів використання; розвиває міжсекторні навички та «ключові компетентності», що стосуються впровадження Цілей сталого розвитку (системне та критичне мислення, самосвідомість, комплексне розв'язання проблем; творчість, підприємливість, допитливість та навички навчання, соціальна відповідальність, уміння взаємодіяти з людьми, уміння роботи у міждисциплінарних умовах тощо);

5) забезпечувати належну реалізацію права здобувачів вищої освіти на формування індивідуальної освітньої траєкторії:

5.1) для якісної організації вільного вибору навчальних дисциплін з дотриманням вимог та строків, визначених у Положенні про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в СумДУ, введеному в дію наказом ректора від 17.12.2021 № 1372-I:

- проводити широке ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями освітнього процесу й структури навчальних планів у розрізі обов'язкових дисциплін та вибіркового навчальних дисциплін (далі ВНД);

- проводити інформування здобувачів вищої освіти з порядком, строками та особливостями запису та формування груп для вивчення ВНД;

- організувати залучення здобувачів вищої освіти всіх форм та рівнів навчання до використання особистих кабінетів для ознайомлення з каталогами ВНД та здійснення ними самостійного вибору;

- рекомендувати обирати навчальні дисципліни іншомовної підготовки вільного вибору, спрямовані на розвиток іншомовних компетентностей з урахуванням рівнів мовної підготовки, та відвідувати курси факультативного вивчення англійської мови з метою досягнення рівня володіння іноземною мовою щонайменше на рівні B1 та готовності до складання ЄВІ;

5.2) надавати пропозиції до формування ЗП-Каталогу з дотриманням наступних вимог та строків:

- до 15.11.2022 організувати підготовку та надання пропозицій кафедр щодо включення дисциплін до ЗП-Каталогу на розгляд радам якості структурних підрозділів;

- до 30.11.2022 розглянути радами якості структурних підрозділів та подати до навчально-методичного відділу пропозиції щодо включення дисциплін до ЗП-Каталогу;

- передбачити включення ВНД, що забезпечують формування знань, умінь та навичок, необхідних для розуміння сутності, структури та шляхів досягнення Цілей сталого розвитку ООН;

5.3) актуалізувати ВНД циклу професійної підготовки та формувати ПП-Каталоги спеціальностей та ОП з дотриманням наступних вимог та строків:

- до 20.11.2022 після схвалення робочою (ими) проектною (ими) групою (ами) ОП та експертною радою роботодавців обговорити та схвалити радами якості структурних підрозділів пропозиції щодо формування ПП-Каталогів;

- до 30.11.2022 розглянути радами якості структурних підрозділів та подати до навчально-методичного відділу ПП-Каталоги спеціальностей та ОП;

- при актуалізації ПП-Каталогів урахувувати результати опитування здобувачів вищої освіти щодо організації їх вивчення, дані моніторингу ринку праці, якими виявлено їх невідповідність його потребам тощо;

- передбачити включення до ПП-Каталогів рекомендованих відкритих онлайн курсів, в тому числі пов'язаних з досягненням Цілей сталого розвитку, результати вивчення яких можуть бути зараховані відповідно до Положення про перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти Сумського державного університету, отриманих у неформальній освіті (наказ ректора №0077-І від 29.01.20);

- сформувати пропозиції щодо започаткування сертифікатних програм як вибіркової складової ОП циклу професійної підготовки;

6) при формуванні ОП та формуванні індивідуальної траєкторії здобувачів вищої освіти (ЗП та ПП-каталоги ВНД, факультативи тощо) враховувати необхідність включення освітніх компонентів, розроблених у рамках виконання міжнародних грантових проєктів, зокрема програми ЄС Еразмус+, напрям Жан Моне.

3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИКООРІЄНТОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам випускових кафедр, головам рад якості структурних підрозділів, гарантам ОП організувати роботу щодо посилення практичної підготовки здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності:

1) розвивати наявні та налагоджувати нові стратегічні партнерства з потенційними роботодавцями;

2) розробити та оприлюднити на сайтах кафедр методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти з організації проходження практики та можливі бази проходження практики за профілем ОП;

3) забезпечити перегляд програм практики на засіданнях Експертних рад роботодавців за відповідними спеціальностями;

4) розширювати бази практики з урахуванням розвитку окремих спеціальностей та контингенту здобувачів вищої освіти в тому числі з метою подальшого працевлаштування;

5) сприяти участі здобувачів вищої освіти у програмах стажування за фахом на підприємствах, в організаціях, установах, у тому числі за кордоном;

6) активізувати створення безпосередньо на базі підприємств або за їх сприянням навчальних центрів, філій кафедр тощо з використанням матеріально-технічної бази та залученням до освітнього процесу представників підприємств-замовників кадрів;

7) залучати госпдоговірні, спонсорські кошти, а також кошти міжнародних грантів та проєктів для подальшого розвитку матеріально-технічної бази та активізації її використання в практико-орієнтованій підготовці.

4. НАПРЯМИ РОБОТИ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНИМИ ПРОГРАМАМИ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр, головам рад якості структурних підрозділів, гарантам ОП здійснювати постійну роботу щодо активізації визнання формальних та неформальних результатів навчання здобувачів вищої освіти, базуючись на нормативній базі СумДУ в цій сфері, передбачивши наступні заходи:

1) розширювати програми внутрішньої та міжнародної академічної мобільності для здобувачів вищої освіти, зокрема:

- використовувати актуальні можливості міжнародних програм (квоти поточних проєктів KA1 програми ЄС Еразмус+, стипендії урядових програм, фондів тощо), а також пропозиції міжнародних партнерів, у тому числі для здобувачів вищої освіти та НПП, які вимушено перемістились до інших країн;

- відновлювати попередньо узгоджені та започатковувати нові спільні програми віртуальної мобільності з іноземними ЗВО, передусім за технологіями міжнародної віртуальної мобільності;

2) продовжити роботу щодо наповнення системи обліку учасників академічної мобільності у розрізі ОП, формувати резервні списки осіб, які є потенційними учасниками програм академічної мобільності, здійснювати цілеспрямовану роботу з ними та надавати їм відповідну підтримку шляхом організації мовних курсів, консультацій тощо;

3) здійснювати на постійній основі інформування цільових груп щодо можливості реалізації права на академічну мобільність та визнання результатів навчання, зокрема через сайти та соціальні мережі інститутів (факультетів), сервіс «Особистий кабінет», в тому числі створити каталоги програм академічної мобільності для здобувачів вищої освіти в кожному інституті (факультеті) з урахуванням специфіки ОП;

4) розвивати можливості участі іноземних здобувачів вищої освіти в академічній мобільності, процесах інтернаціоналізації (пошук програм для іноземних здобувачів, міжнародні конференції, вчасне інформування іноземних студентів щодо можливостей мобільності та інших заходів);

5) вдосконалювати внутрішні механізми планування, визнання та трансферу результатів академічної мобільності, орієнтуватись на спорідненість програм навчання при мобільності здобувачів вищої освіти;

6) активно сприяти визнанню результатів навчання, отриманих в неформальній та / або інформальній освіті, зокрема:

- організувати проведення методичних семінарів на кафедрах щодо використання неформальної та / або інформальної освіти в освітньому процесі;

- організувати на випускових кафедрах формування бази ресурсів неформальної освіти за кожною ОП з відповідним розміщенням інформації на сайті кафедри на сторінці ОП;

- провести аналіз онлайн курсів та проєктів, доступ до яких наданий світовими освітніми онлайн платформами Coursera, Udemu та Edx, та сформував на цій основі перелік курсів, рекомендованих до вивчення. Визнання результатів проходження онлайн курсів (повністю або частково) здійснювати відповідно до Положення про

перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти Сумського державного університету, отриманих у неформальній освіті (наказ ректора №0077-І від 29.01.20);

- розглянути на Радах з якості структурних підрозділів питання щодо розвитку неформальної та / або інформальної освіти в освітньому процесі.

5. ЗАХОДИ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ ЗА ОСВІТНІМИ ПРОГРАМАМИ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр, головам рад якості структурних підрозділів, гарантам ОП здійснювати постійну роботу щодо впровадження нових організаційно-методичних форм навчального процесу та безперервного удосконалення форм, методів та інструментів навчання та викладання за ОП. У рамках виконання цих завдань:

1) забезпечити для всіх освітніх компонент узгодження заявлених програмних результатів навчання та методів навчання та викладання, дотримання вимог студентоцентрованого підходу та принципів академічної свободи здобувачів вищої освіти та викладачів. При цьому зважати на те, що відповідність методів навчання та викладання програмним результатам навчання обґрунтовується у додатку до робочої програми навчальної дисципліни через відповідну матрицю;

2) забезпечити системне вдосконалення змісту навчальних дисциплін на основі:

- урахування новітніх наукових досягнень світового рівня у відповідній галузі знань, результатів власних наукових досліджень, актуальних кейсів сучасної України та інших країн, що дозволить якісно підвищити рівень викладання та зацікавленість студентів до їх опанування;

- включення в робочі програми навчальних дисциплін питань, пов'язаних з досягненням Цілей сталого розвитку, зокрема екологічного спрямування, у тому числі таких, що присвячені зміні клімату (відповідні ризики, боротьба зі зміною клімату, адаптація до кліматичних змін);

3) постійно поширювати застосування інноваційних технологій навчання шляхом:

- аналізу стану використання інноваційних технологій навчання при реалізації освітніх компонентів (навчальних дисциплін, курсових робіт (проектів), практики, кваліфікаційних робіт) та їх відображення в силабусах;

- вивчення можливостей ефективного застосування інноваційних технологій, в т. ч. технологій доповненої та віртуальної реальності VR, AR при реалізації освітніх компонентів та на цій основі розширення практики їх застосування шляхом створення віртуальних лабораторних робіт на основі програмних продуктів (за відповідними ОП). Зокрема, для медичних спеціальностей – розширення мережі та активізація використання симуляційних класів; розробка методик з використанням стандартизованого пацієнта; розширення можливостей віртуальної лабораторії шляхом створення нових посібників з доповненою реальністю та нових додатків, збільшення сценаріїв в лабораторії віртуальної реальності, збільшення кількості інтерактивних занять тощо;

- активізації використання елементів електронного навчання (онлайн-курси в системах ОСW СумДУ, MIX.СумДУ та ін.) та інтерактивних форм взаємодії між суб'єктами навчання (в тому числі VR), а також моделей, що застосовують індивідуальний або багаторівневий підхід, стимулюють спільне вирішення завдань, заохочують ініціативу;

- відновлення практики проведення кафедральних та / або міжкафедральних науково-методичних семінарів з метою обміну досвідом розробки та впровадження науково-педагогічними працівниками інноваційних технологій. Для виконання цього завдання при формуванні плану роботи кафедр в розділі «Методична робота» необхідно передбачити розгляд питань, пов'язаних із розробкою та впровадженням викладачами інноваційних технологій навчання;

4) вдосконалювати інформаційне, навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення ОП та освітніх компонентів, в тому числі:

- відповідно до вимог нормативної бази СумДУ в сфері розробки, затвердження, відкриття, оприлюднення та реалізації освітніх програм забезпечити обов'язкову наявність та постійну актуалізацію робочих програм та силабусів навчальних дисциплін; навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів згідно з переліком структурних елементів, затвердженого рішенням ради якості структурного підрозділу;

- актуалізацію змісту та наповнення електронного ресурсу, що містить електронні навчально-методичні матеріали дисциплін навчального плану, зокрема в системах ОСW СумДУ, МІХ.СумДУ тощо, та забезпечення можливості доступу до нього здобувачів вищої освіти;

- використання в освітньому процесі найновішого спеціалізованого програмного забезпечення, що застосовується на підприємствах та в організаціях реального сектору економіки, в тому числі в міжнародній практиці;

- наявність для всіх навчальних дисциплін ОП електронних версій навчально-методичних матеріалів (у т. ч. англійською мовою);

- обов'язкове включення до переліку інформаційних ресурсів освітніх компонентів міжнародних інформаційних ресурсів та баз даних;

5) вдосконалити форми та методи поєднання здобувачами вищої освіти навчання та досліджень, включаючи можливості спільної реалізації з науково-педагогічними працівниками наукових проєктів, у т. ч. міжнародних, участі у міжнародних конференціях та спільних публікаціях, командної роботи здобувачів під час виконання курсових робіт (проєктів) з перспективою впровадження найкращих результатів як у навчальний процес, так і у промисловість.

6. ВДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр, головам рад якості структурних підрозділів, гарантам ОП здійснювати постійну роботу щодо вдосконалення поточного, підсумкового оцінювання та атестації здобувачів вищої освіти з дотриманням принципів академічної доброчесності:

1) за участі Експертних рад роботодавців привести у відповідність змістовну наповненість екзаменаційних завдань очікуванням роботодавців щодо результатів навчання конкурентоспроможного випускника;

2) залучати до екзаменаційної комісії для проведення підсумкової атестації зовнішніх стейкхолдерів для забезпечення оцінювання сформованості фахових компетентностей;

3) розробити та оприлюднити на сайтах кафедр методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти з проведення атестаційних заходів як обов'язкових компонентів ОП, що забезпечують здобуття студентами кваліфікаційного рівня та перевірку досягнення ними програмних результатів навчання, передбачених стандартом вищої освіти;

4) забезпечити актуальність вимог (завдань) до атестації здобувачів вищої освіти для об'єктивності оцінювання досягнення випускниками програмних результатів навчання;

5) активізувати роботу щодо розробки тематики кваліфікаційних робіт з урахуванням вимог роботодавців, залучення фахівців-практиків до співкерівництва або консультування здобувачів освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр» при виконанні кваліфікаційних робіт, сприяти впровадженню результатів кваліфікаційних робіт в практичну діяльність, організації захисту кваліфікаційних робіт на підприємствах, в установах, організаціях;

6) активізувати роботу щодо покращення якісних характеристик кваліфікаційних робіт (зокрема, виконання робіт на замовлення та впровадження їх результатів в діяльність підприємств / організацій / установ, захист робіт іноземною мовою, виконання робіт із поглибленою науковою складовою з обов'язковістю наявності її для освітньо-наукових програм). Забезпечувати наявність зазначених характеристик кваліфікаційних робіт за всіма ОП;

7) посилити інформування здобувачів вищої освіти та керівників кваліфікаційних робіт щодо процедури перевірки на плагіат кваліфікаційних робіт, у тому числі на самоплагіат у зв'язку з використанням у кваліфікаційних роботах магістрів матеріалів кваліфікаційних робіт бакалаврів;

8) забезпечити дотримання вимог чинної нормативної бази при виконанні та захисті кваліфікаційних робіт здобувачів освітніх ступенів «бакалавр», «магістр», зокрема в частині перевірки 100 % кваліфікаційних робіт на плагіат;

9) організувати роботу щодо внесення метаданих та повнотекстових електронних версій кваліфікаційних робіт до відкритої колекції інституційного репозитарію СумДУ на виконання наказу ректора «Про оприлюднення кваліфікаційних випускних робіт в інституційному депозитарії» від 07.02.2020 №0124-I;

10) протягом наступного місяця після проведення атестації (за виключенням канікулярного періоду) проводити аналіз отриманих результатів атестації здобувачів вищої освіти окремо за кожним освітнім ступенем («бакалавр», «магістр») та обговорити їх на засіданнях кафедр, а також розробити плани заходів щодо усунення виявлених недоліків;

11) практикувати проведення лекцій відомих випускників, роботодавців, експертів з тематики переваг чесного навчання для популяризації принципів академічної доброчесності.

7. РОЗВИТОК КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр, гарантам ОП здійснювати постійну роботу щодо покращення кадрового забезпечення освітньої діяльності, зокрема:

1) забезпечувати перегляд та, в разі потреби, оновлення складу груп забезпечення та робочих проєктних груп ОП у термін до 01 листопада щорічно;

2) забезпечувати перевірку у ЄДЕБО та, за потреби, актуалізацію необхідної інформації щодо кадрового забезпечення освітньої діяльності за ОП, у т.ч. інформації щодо кваліфікації, стажу наукової (науково-педагогічної) роботи, професійної активності, наукової діяльності та обґрунтування відповідності дисциплінам, що викладаються – для робочих проєктних груп та щодо всіх освітніх компонент навчального плану у термін до 01 листопада щорічно;

3) здійснювати постійну перевірку та, за потреби, актуалізацію інформації щодо освіти, підвищення кваліфікації, професійної активності та наукової діяльності професорсько-викладацького складу на сайтах кафедр;

4) забезпечити систематичне залучення роботодавців, професіоналів-практиків, фахівців галузі насамперед тих, які не є за сумісництвом викладачами СумДУ, до проведення:

- аудиторних занять на відповідних ОП, окремих лекцій та майстер-класів поза тематичних планів дисциплін ОП;

- наукових досліджень, використання наукового та виробничого потенціалу для спільного виконання науково-дослідних робіт, у тому числі із залученням до їх виконання здобувачів з метою отримання фахових компетентностей;

5) за потреби, для підвищення професійної кваліфікації викладачів ОП організувати їх стажування на підприємствах, установах та організаціях з урахуванням специфіки освітнього компонента;

6) залучати закордонних фахівців до викладання дисциплін, участі викладачів кафедр у грантових проєктах та програмах академічної мобільності, пошуку закордонних партнерів та реалізації інших можливостей професійного розвитку викладачів та обміну досвідом науково-практичної діяльності з закордонними фахівцями;

7) системно покращувати методичний рівень викладачів через програми підвищення кваліфікації, семінари, конференції, воркшопи тощо. У планах 2022-2023 н. р. передбачити поширення кращого досвіду викладачів, які впроваджували змішане навчання та інноваційні методи навчання та викладання;

8) підтримувати на належному рівні мовні компетентності викладачів для якісної реалізації ОП з іноземними здобувачами вищої освіти (наприклад, за рахунок більшої уваги до знання іноземної мови під час конкурсного відбору, контролю викладання в англомовних групах – на рівні кафедр, за результатами опитувань здобувачів, мотиваційних заходів з залучення НПП до підвищення рівня мовних компетентностей, організацію можливостей проходження мовних курсів тощо);

9) забезпечити ефективніше використання наукового та методичного потенціалу викладачів, які вільно володіють англійською мовою, для формування англомовного середовища, навичок роботи з англомовною літературою, а також підвищення рівня мотивації здобувачів вищої освіти до вивчення іноземних мов через розширення практики викладання фахових дисциплін, виконання різних видів самостійної роботи англійською мовою, захистів кваліфікаційних робіт англійською мовою тощо;

10) розглянути можливість викладачам ОП стати експертами Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти для підвищення якості освіти, що в цілому дозволить в майбутньому підвищити ефективність формування нових ОП та модернізації наявних ОП.

8. РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРИ ПЕРІОДИЧНОМУ МОНІТОРИНГУ ТА ПЕРЕГЛЯДІ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр, головам рад якості структурних підрозділів, гарантам ОП при здійсненні щорічного моніторингу та перегляду / модернізації ОП та навчальних планів передбачити реалізацію наступних заходів:

1) залучити Експертну раду роботодавців, роботодавців, включених до складу робочої проєктної групи, інших представників ринку праці, здобувачів та випускників, передбачивши спільне коригування ОП, матеріалів лекційних та практичних занять, тематики курсових та кваліфікаційних робіт (проєктів) тощо;

2) провести експертне оцінювання актуальності змісту та підготовленості випускників до професійної діяльності представниками ринку праці з залученням Експертних рад роботодавців;

3) проаналізувати працевлаштування та подальші кадрові траєкторії випускників ОП та, за можливості, порівняти ці показники з показниками випускників аналогічних ОП інших ЗВО;

4) оприлюднити статистичну знеособлену інформацію щодо працевлаштування випускників за ОП;

5) провести порівняння змісту ОП з програмами інших ЗВО насамперед закордонних, що є лідерами ринку освітніх послуг за цією спеціальністю та зіставлення позицій університету у тематичних та інституційних рейтингових проєктах зі спеціальності, професійного анкетування тощо. Передбачити обов'язкову конкретизацію їх назв, виділення сильних сторін, конкурентних переваг, з відповідним документальним оформленням;

6) провести аналіз пропозицій та зауважень внутрішніх стейкхолдерів, зокрема результатів оцінювання здобувачами вищої освіти якості організації освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін та якості ОП;

7) забезпечити контроль за належним формуванням документів, що підтверджують залучення стейкхолдерів до моніторингу та перегляду ОП для виявлення та врахування їх пропозицій й потреб.

За результатами щорічного моніторингу та перегляду ОП з урахуванням пропозицій та зауважень внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів гарантам ОП:

1) у разі наявності уточнень непринципового характеру, що не призводять до модернізації ОП, до 20.12.2022 вносити пропозиції щодо зміни ОП та навчальних планів на 2022/ 2023 н.р. у вигляді службових записок на затвердження першому проректору;

2) у разі наявності коректив, що призводять до модернізації ОП:

- розмістити проєкт ОП в каталозі <https://op.sumdu.edu.ua/#/> для отримання зауважень та пропозицій від зовнішніх стейкхолдерів через онлайн канали;

- підготувати узагальнену таблицю пропозицій та зауважень стейкхолдерів до ОП, що знаходилася на громадському обговоренні за формою, визначеною Положенням про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету, затвердженого наказом ректора СумДУ від 19.01.2021 № 0038-І.

- до 20.12.2022 подати на розгляд ради якості СумДУ описи та навчальні плани за освітніми (освітньо-професійними, освітньо-науковими) програмами, за якими вносяться зміни. Також подаються витяги з протоколів засідання ради якості структурних підрозділів, протоколи засідання Експертної ради роботодавців, якими ухвалено запропоновані зміни, та зовнішні рецензії на неї;

- після схвалення змін до ОП радою якості СумДУ до 31.12.2022 підготувати до розгляду та затвердження вченою радою СумДУ скориговані описи освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм;

- після затвердження ОП в новій редакції проконтролювати узгодженість методів навчання, викладання та оцінювання за освітніми компонентами результатам навчання за ними та програмними компетентностями та результатами навчання та забезпечити її оприлюднення в каталозі <https://op.sumdu.edu.ua/#/>.

9. РОЗШИРЕННЯ ЗВОРОТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ЗІ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр, головам рад якості структурних підрозділів, гарантам ОП:

1) залучати роботодавців та фахівців-практиків до освітнього процесу, враховуючи досягнутий рівень, зокрема роботи в Експертних радах роботодавців, екзаменаційних комісіях, рецензуванні та керівництві кваліфікаційними роботами здобувачів;

2) залучати фахівців-практиків до проведення аудиторних занять для кожної випускової кафедри в обсязі щонайменше 5 % навчальних доручень;

3) збільшити кількості навчальних центрів на базі СумДУ із залученням роботодавців та представників бізнесу за фаховим спрямуванням здобувачів та відповідним забезпеченням матеріально-технічної бази;

4) активізувати роботу з наповнення та актуалізації баз даних вітчизняних та іноземних роботодавців як основних стейкхолдерів СумДУ для підтримки комунікаційних зв'язків та розширення напрямків співпраці;

5) забезпечити подальше налагодження ширшого залучення випускників та їх об'єднань, зокрема Асоціації, до перегляду ОП (у тому числі через соціальні мережі, інші засоби комунікації) для внесення пропозицій щодо її покращення, проведення форумів, семінарів та своєчасним висвітленням інформації про проведені заходи на сайтах інститутів (факультетів) та кафедр;

6) на постійній основі здійснювати супроводження сайтів Асоціацій випускників кафедр (спеціальностей) та їх сторінок на сайтах випускових кафедр;

7) забезпечити належну організацію роботи Експертних рад роботодавців та оновлення (за потреби) її складу відповідно до Положення про Експертні ради роботодавців від 15.12.2017 № 0578-I;

8) забезпечити постійний контроль за розміщенням актуальної інформації щодо роботи Експертних рад роботодавців (склад, план роботи, протоколи тощо) на сайтах інститутів (факультетів) та / або кафедр.

10. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПРОЗОРОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр забезпечувати постійну роботу щодо оприлюднення точної та достовірної інформації про освітню діяльність, ОП та освітні компоненти:

1) директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр:

- провести аналіз інформаційної прозорості освітньої діяльності (матеріалів, що розміщуються на сайтах кафедр та інститутів / факультетів) у контексті її корисності для майбутніх та теперішніх здобувачів вищої освіти, випускників, інших стейкхолдерів та громадськості з урахуванням вимог наказів ректора «Про організаційне забезпечення та структуру управління контентом web-системи СумДУ» від 11.07.19 № 0530-I та «Про організаційне забезпечення та структуру управління контентом іншомовних версій web-ресурсів СумДУ» від 14.07.21 № 0711-I, а також рекомендацій щодо контенту україномовного контенту вебсайту та іншомовних версій вебсайтів структурних підрозділів СумДУ, затверджених наказом ректора №0711-I від 14.07.21;

- забезпечити виконання наказу ректора «Щодо оприлюднення освітніх програм, їх освітніх компонентів та інформації про дотримання Ліцензійних вимог» від 27.05.2022 № 0239-I у частині оприлюднення інформації щодо змін в профілі освітньої програми та переліку її компонентів на сайті СумДУ у термін не пізніше 10 робочих днів після їх затвердження;

2) Завідувачам випускових кафедр:

- контролювати розміщення профілю ОП, за якими провадиться освітня діяльність, в каталозі та наявність на сайтах кафедр гіперпосилань на відповідні розділи каталогу освітніх програм;

- посилити роботу щодо відкритості та прозорості обговорення проєктів ОП засобами вчасного доведення й оприлюднення відповідної актуальної інформації на офіційному веб-сайті СумДУ у відповідному каталозі.

- організувати оприлюднення повної та актуальної інформації про викладачів, каталоги ВНД, освітні компоненти та забезпечувати її оновлення на початку кожного навчального року на сайтах кафедр.

11. НАПРЯМИ АНАЛІЗУ ГОТОВНОСТІ КАФЕДР ДО 2022/2023 Н.Р.:

1. Звітні документи кафедри за 2021/2022 навчальний рік:

- Звіт про роботу кафедри.
- Звіт викладачів кафедри за виконані навчальні доручення.
- Протоколи засідань кафедри.
- Протоколи засідань методичних семінарів.
- Протоколи засідань наукових семінарів.
- Звіт про стан виконання плану підвищення кваліфікації викладачів.
- Звіт про стан виконання плану видання навчально-методичної літератури (при проведенні аналізу стану виконання звернути увагу на видання опорних конспектів лекцій (у т.ч. електронних), наявність електронних матеріалів з дисциплін; стан методичного

забезпечення дистанційної форми навчання; стан методичного забезпечення навчання англійською мовою.

- Індивідуальні плани роботи викладачів (у т. ч. сумісників).

2. Планові документи кафедри на 2022/2023 навчальний рік:

- Загальний план роботи кафедри.
- План засідань кафедри.
- План методичних семінарів.
- План наукових семінарів.
- План підвищення кваліфікації викладачів.
- План видання навчально-методичної літератури (при плануванні методичної роботи викладачів: визначати пріоритетність електронних навчально-методичних матеріалів дисциплін, що доступні студентам в онлайн-режимі; врахувати необхідність методичного забезпечення освітніх програм, започаткованих у 2022 році прийому вперше, та навчання англійською мовою. План випуску друкованих видань затверджувати за умови наявності відповідних матеріалів у доступному студентам електронному вигляді).

- Плановий розподіл навчальних доручень між викладачами кафедри.
- Індивідуальні плани роботи викладачів (у т. ч. сумісників).
- План відкритих занять;

3. Наявність інформації для здобувачів вищої освіти:

- графік консультацій викладачів;
- графік виконання курсових робіт (проектів), кваліфікаційних робіт;
- силабуси дисциплін та регламенти.

4. Обліково-звітна документація:

- протоколи відвідування відкритих занять;
- звіти про роботу екзаменаційних комісій;
- реєстр участі здобувачів у програмах академічної мобільності;
- реєстр визнання результатів в неформальній освіті.

5. Методичне забезпечення освітньої діяльності:

- рішення Ради із забезпечення якості вищої освіти інституту (факультету), за якою закріплено ОП, щодо складу та вимог до навчально-методичного комплексу дисциплін (НМКД), що є обов'язковими до виконання;

- робочі програми навчальних дисциплін та силабуси як їх обов'язкова частина;
- НМКД за обов'язковими та вибічковими дисциплінами ЗП та ПП-Каталогів на наступний навчальний рік.

6. Організаційне та методичне забезпечення освітніх програм (додатково для випускових кафедр):

- наказ про групу забезпечення освітнього процесу за всіма ОП;

- наказ про робочу проєктну групу за всіма ОП;
- стандарт вищої освіти спеціальності, на основі якого розроблена ОП. За відсутності затверджених у встановленому порядку стандартів вищої освіти розробляється та зберігається тимчасовий стандарт вищої освіти СумДУ;
- ОП, у т. ч. структурно-логічна схема ОП, матриця відповідності програмних компетентностей компонентам ОП, матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами ОП та відповідні їй навчальні плани;
- програми практик;
- вимоги та рекомендації до атестації (кваліфікаційного іспиту, кваліфікаційної роботи (проєкту)).